

LBRIS

1995

We know
books

SVEN HASSEL, pe numele său real Børge Willy Redsted Pedersen, s-a născut pe 19 aprilie 1917, la Fredensborg, în Danemarca. La vârsta de 14 ani a intrat în marina comercială, iar în 1937 Hassel s-a mutat în Germania pentru a se înrola ca voluntar în armată. A luptat pe mai multe fronturi, fiind rănit de mai multe ori. În cele din urmă, a ajuns la gradul de locotenent. S-a predat trupelor sovietice la Berlin în 1945 și și-a petrecut anii următori în mai multe lagăre de prizonieri. A început să scrie prima sa carte, *Legiunea blestemaților*, în timp ce era deținut. A fost eliberat în 1949, iar în 1951 s-a căsătorit cu Dorthé Jensen, soția sa fiind cea care l-a încurajat să scrie despre experiențele sale din război. *Legiunea blestemaților* a fost publicată în 1953 și ecranizată în 1987 sub titlul „Frontul terorii” (*The Misfit Brigade*). În 1957, Sven Hassel a rămas paralizat și timp de doi ani s-a luptat cu boala. După recuperare, și-a continuat activitatea de scriitor. În 1964 s-a mutat la Barcelona, unde a trăit până la sfârșitul vieții. A murit la 21 septembrie 2012. De-a lungul timpului, Sven Hassel a publicat mai multe volume de mare succes internațional, printre care: *Legiunea blestemaților*, *Blindatele morții*, *Camarazi de front*, *Gestapo*, *Imperiul iadului*, *Moarte și viscol*, *Drum sângeros către moarte*, *Curtea Marțială* și *Comisarul*.

SVEN HASSEL

General SS

Ediția a VI-a

Traducere din limba engleză de
PAVEL POPESCU

ARMADA

Cuprins

Partizanal.....	9
Săniile cu motor.....	29
Micul-dejun al lui Porta.....	43
Bătălia pentru uzina „Octombrie Roșu“	56
Tănărul locotenent.....	77
Evacuarea colonelului Hinka	87
Unica sentință: moartea!.....	101
Ce ți-e și cu generalii aștia!.....	113
Trădătorii	121
Sinuciderea generalilor	130
Un Crăciun de pomină	140
Retragerea.....	162
Dansuri kalmăce.....	180
Prizonieri ai NKVD-ului	195
Reîntoarcerea	217
Trenul	228
Execuția.....	241
Glosar de termeni militari.....	249

Partizantul

„Germania a avut șansa să găsească un conducător care a știut să reunească toate forțele țării spre binele colectivității.“

Daily Mail, Londra, 10.7.1933

Sâmbăta de 30 iunie 1934 a fost una din cele mai fierbinți zile cunoscute de Berlin în ultimii ani. Istoria a făcut-o să fie și una din cele mai sângeroase. Cu mult înainte de răsăritul soarelui, orașul a fost încercuit de un cordon impenetrabil de trupe; toate căile de acces erau păzite de oamenii generalului Göring și ale Reichsführerului SS Himmler.

La ora 5 dimineața, o uriașă limuzină Mercedes, neagră, purtând pe parbriz inscripția SA Brigadenstandarte a fost oprită pe șoseaua dintre Lübeck și Berlin. Generalul de brigadă care o ocupa a fost smuls de pe locul său și azvârlit într-o mașină a poliției, iar șoferul, Sturmman SA, Horst Ackermann, invitat să dispară în doi timpi și trei mișcări. Omul a revenit la Lübeck cu acceleratorul la podea și a raportat cele petrecute șefului poliției locale. La început, acesta a refuzat să creadă; cu fruntea brobonită de sudoare, se învârtea de colo până colo prin birou, ca, finalmente, să-l sune pe vechiul său amic, șeful

departamentului judiciar. Ambii făceau parte din SA¹, încercata gardă a trupelor de șoc național-socialiste, dar, ca toți ofițerii de poliție ai celui de-al Treilea Reich, cu un an în urmă fuseseră vărsați în SS².

— Grüert! Trebuie să fie o greșeală! Nu-i cu puțință să se atingă cineva de unul dintre cei mai faimoși ofițeri ai SA-ului!

— Zău? ricană șeful judiciarului. Ba-i cu puțință, și nu numai atât! Te sfătuiesc să stai cât mai departe de telefon și să supraveghezi strada. Ai cheia de la ușa din dos? Nădăjduiesc că nimeni nu știe de ea. Eu unul am prevăzut de mult ziua asta și m-am pregătit pentru ea. Aveam anumite indicii. Eicke³ s-a agitat cam mult în ultima vreme, lagărul de la Börgermoor a fost evacuat, dar asta nu înseamnă că trebuie să și rămână gol; l-au luat în primire esesiștii lui Eicke și banda lui de asasini e gata de acțiune.

Generalul de brigadă Paul Hatzke a fost încarcerat într-o celulă a fostei școli de cadeți Gross Lichterfeld, devenită cazarmă a gărzilor de corp ale lui Adolf Hitler. Niciun motiv de îngrijorare pentru generalul de brigadă Paul Hatzke, comandant a 50 000 de polițiști SA, ex-căpitan al regimentului de gardă al Majestății Sale kaiserul. Niciun temei pentru așa ceva. Auzea, ce-i drept, zgomote,

¹ *Sturmabteilung* (batalioane de asalt), formațiune creată de Hitler în martie 1923, deci înaintea venirii sale la putere, ca trupă de elită, menită să asigure securitatea sa personală (n. tr.).

² *Schutzstaffeln der NSDAP* (Escadroanele de Apărare ale Partidului German Național-Socialist al Muncitorilor) au fost concepute, inițial, tot ca trupe de șoc, desemnate să asigure protecția acțiunilor întreprinse de partid. Ulterior, rolul lor s-a diversificat considerabil (n. tr.).

³ *Brigadeführer* Theodor Eicke, asasinul lui Ernst Röhm, șeful SA, suspectat de Hitler că ar fi pregătit o rebeliune împotriva sa și a proaspetei ordini naziste. Pentru această „faptă de armă”, la 11 iulie 1934, Eicke a fost avansat la gradul de *SS-Gruppenführer* (general de divizie) (n. tr.).

uși trântite, uneori câte un țipăt. Esesiștii care-l conduseseră până la celulă mormăiseră ceva despre o revoltă. Ce idioți!

— SA revoltându-se! Aș fi știut-o! strigase generalul. E o monstruoasă eroare!

— Bine-nțeles, îl aprobaseră esesiștii. Bine-nțeles, întotdeauna e o eroare.

Generalul ridică privirea spre ferestraica zăbreliță și desfăcu cel de-al patrulea pachet de țigări.

O revoltă! Îl umflă și râsul. SA-ul n-avea nici măcar arme pentru așa ceva. Doar o știa prea bine. Sigur, SA-ul nu aprobase în totalitate „revoluția” hitleristă din '33; nu fusese ținută niciuna din promisiunile făcute celor două milioane de SA, fie chiar și aceea de a li se oferi de lucru, ceea ce și revendicau 90% dintre ei. O vreme, fuseseră transformați în auxiliari ai poliției, cu un salariu de mizerie, inferior indemnizației de șomaj de pe vremea Republicii de la Weimar. Rămăseseră mai toți de izbeliște. Sigur, erau nemulțumiți, asta da, însă revoltați împotriva Führerului, în niciun caz! Dac-ar fi ca SA-ul să ridice capul, atunci l-ar ridica împotriva vechii armate a Reichului, dușmanul principal al celor ce muncesc.

Ciuli urechea. Nu fusese, cumva, o salvă? Dudaia un motor de camion, ambalat la maximum, eșapamentul păcănea sacadat. Ciudat! Și totuși, parcă auzise focuri de armă. Ce aiureală, salve de pușcă în plin centru al Berlinului, și încă în această minunată sâmbătă de vară, când ostașii așteptau să plece în învoire!

Palmele îi deveniră umede. Alie două împușcături... Da, pe Wotan și Thor!¹, erau chiar focuri de armă! Motorul camionului continua să uruie din răspuțeri. Ca să acopere celelalte zgomote? Îl apucă tremuratul.

¹ În mitologia germană, Wotan (Odin în cea scandinavă) era zeul zeilor. Din unirea sa cu Freya s-a născut Thor, războinic feroce și de neînving (n. tr.).

La ce ticăloșii se mai dădea banda lui Himmler? Doar nu s-au apucat să execute oameni numai pe baza unei simple bănuieli? Așa ceva nu-i cu puțință decât la apucații ăia de sud-americani! N-ar face-o nici măcar bolșevicii! De altfel, rușii îi lăsaseră o excelentă impresie după stagiul de ofițer de rezervă, efectuat la Moscova între 1925 și 1928. Ofițerii sovietici se comportaseră admirabil, instructorii așijderea; se pricepeau la luptele de stradă, exact ce aveau nevoie ei, nemții, să învețe.

Încă o salvă! Să fie vorba de un simplu exercițiu sau era și un sâmbure de adevăr în ceea ce pretindeau esesiștii? SA rebeli? Doar dacă le luase Dumnezeu mințile! Ce-i drept, deveniseră prea mulți, mai ales după absorbția Căștilor de Oțel¹, în frunte cu Prințul lor cu tot! Ce-o să se întâmple acum cu târла asta de aristocrați?

Motorul camionului continua să uruie năprasnic. Îngrozit, generalul pricepu că nu-i vorba de un exercițiu, că e ceva serios. De ore întregi, un pluton de execuție slobozea salvă după salvă. Cine era în spatele acestei hoarde de esesiști? Sinistrul crescător de găini de lângă München era, se pare, un om cumplit de periculos, vanitos și veninos, ba pe deasupra, se spunea, și căzut în damb-laua misticismului. La ce-i trebuia Führerului acest Himmler, un homunculus morbid și suspicios?

Un tropot de cizme se opri în fața celulei. Zăvorul scârțâi. În prag apărură siluetele unui Untersturmführer SS² și a patru ostași. Căștile de oțel sclipeau. Apartineau diviziei brune a lui Eicke, singura unitate SS care nu purta uniforma neagră și runele pe petlițe.

¹ *Stahlheime*, formație extremistă apărută după Primul Război Mondial, derivată din *Freikorps* (unități de voluntari anticomuniști), avându-l în frunte pe prințul Max von Baden, unul din fiii kaiserului Wilhelm al II-lea, care a abdicat (n. tr.).

² La sfârșitul cărții, cititorul va găsi un tabel al echivalențelor între gradele din SS și cele ale Wehrmachtului (n. tr.).

— În sfârșit! tună, furios, Paul Hatzke. N-o să scăpați cu una, cu două! Stați numai să vorbesc cu generalul Röhm și-o să vedeți ce unt scoate din voi!

Nu primi niciun răspuns, în schimb fu îmbrâncit afară din celulă, încadrat de cei patru soldați și flancat de Untersturmführerul ai cărui pînteni zornăiau. Să fi avut cel mult douăzeci de ani, cu un chip parcă cioplit în granit, deși trăsăturile mai păstrau urmele adolescenței, ochi de culoarea vioarelei, un păr blond care se țepea pe sub cască. O ață de înger incremenită sub strânsoarea curelușei petrecute pe sub bărbie. Probabil că-l durea, dar așa erau esesiștii: niște roboți care nu cunoșteau decât regulamentul.

Soarele inunda cu lumina lui clădirile jechoase ale cazărmii și ei pășeau pe caldarâmul tocit al curții, un caldarâm pe care bătuseră „pasul de găscă“ copii de opt ani. Ani de-a rândul, în această cazarmă, fusese pregătită carnea de tun pentru oștirile imperiale, o carne de tun purtând cele mai răsunătoare nume ale Germaniei, băieți născuți pentru a nu cunoaște alt statut decât cel al militarului. În toate casele Reichului puteai vedea fotografiile, ușor îngălbenite, ale unor flăcăiandri de șaisprezece ani, pornind în pas de paradă, cu casca pe cap și uniforme superbe, să înfrunte pe câmpiile Alsaciei obuzele tunurilor franceze de 75 mm. Ei învățaseră să moară așa cum se moare în bunele familii prusace și s-ar fi putut ca, după opt ani de șmotru inuman pe pavajele cazărmii Gross Lichterfeld, moartea să le fi apărut ca o izbăvire, ca o intrare în paradis.

Micul grup trecu prin fața grajdurilor în jurul cărora se îmbulzeau ostași înarmați până-n dinți, aparținând diviziilor Eicke și Cap-de-Mort.

Uruitul motorului se auzea acum deosebit de puternic. Generalul de brigadă se opri din mers.

— Ce faceți? Unde mă duceți? întrebă el nervos.

— Am ordin să vă conduc la Standartenführer SS Eicke, rânji blondul. Nu-mi creați greutăți, tot nu folosește la nimic.

Liniștit, generalul surâse: evident, nimeni nu era împușcat fără o judecată prealabilă, așa ceva nu se putea întâmpla în Germania. Aici domnea ordinea, buna ordine prusacă, grație căreia, de altminteri, ajunsese ră la putere. O spusese chiar Führerul, adresându-se vechilor combatanți: Acum s-a terminat cu brambureala și cu haosul democratic. De aici încolo, în Germania va domni ordinea și cei care vor încerca s-o saboteze vor dispărea.

Depășiră grajdurile și pătrunseră într-o curticică delimitată de niște ziduri înalte. Pe vremuri, aici erau coșii la plimbare cadeții pedepsiți cu arestul. Tot acolo se afla camionul, un uriaș camion diesel, fabricat de Krupp. La volan stătea un esesist în uniformă brună, care fuma, privind indiferent cum se apropie nou-sosiții.

În mijlocul curții se proptăiseră câțiva ofițeri în uniforme brune ori negre. Lângă unul din ziduri se aliniase plutonul de execuție, doisprezece oameni, primul rând în genunchi, cu arma la verticală, cel de-al doilea stând drept, cu arma la picior. Alături de zidul care despărțea curticica de grajduri, așteptau alte două duzini, gata să preia ștafeta. Douăzeci de execuții, apoi schimbul. Oh! generalul Paul Hatzke cunoștea pe de rost regulamentul.

Un bărbat în uniforma cafenie a SA-ului zăcea cu fața în nisipul înroșit de sânge. Pe umăr îi lucea epoletul auriu al Obergruppenführerilor și se întrezărea reverul purpuriu de general. Paul Hatzke simți o sudoare rece șiroindu-i de-a lungul spinării; deveni livid și începu să dădăie în pofida caniculei.

Un Hauptsturmführer, cu un teanc de hârtii în mână, remarcă apariția micului grup.

— Numele? zberă el.

— Brigadeführer SA Paul Egon Hatzke.

Celălalt dădu din cap și șterse ceva de pe una din foi. Doi SS-iști înșfăcă ră trupul celui executat și-l aruncară în camion.

— Înaintați! mărăi Hauptsturmführerul. La zid și în viteză!

— Dar vreau să-l văd pe Standartenführerul Eicke strigă, îngrozit, generalul.

Cineva îl împuse în șold cu țeava unui pistol.

— Destul cu prosteala! Nu slujește la nimic! Ordinul e ordin!

Generalul aruncă în jur o privire deznădăjduită. Chipuri împietrite, necruțătoare, sub căștile de oțel marcate cu literele SS. Ceva mai încolo, zidul improșat cu sânge și un firicel purpuriu care se scurgea în rigolă.

— Supune-te, trădător ticălos, altminteri te curățăm pe loc! zberă Hauptsturmführerul, agitându-și teancul de foi.

Generalul simți că e lovit peste față. O lungă jupuitură îi vârstă obrazul și sângele porni să picure pe epoleții săi aurii. Înțelese atunci că venise sfârșitul, sfârșitul unui vis despre statul național-socialist, un stat drept și echitabil. SS-ul, Heydrich, Göring¹ câștigaseră partida... Perfect calm, cu brațele încrucișate pe piept, se așeză cu spatele la zidul însângerat.

Motorul camionului se ambală asurzitor. Generalul fixa gurile negre ale țevilor îndreptate spre el de esesistii plutonului de execuție fără teamă, fără ură. Era un martir, un erou al statului național-socialist pe care-l visase. Paul Hatzke surâse morții și strigă din toate puterile:

¹ Reinhard Heydrich, supranumit și „Arhanghelul Morții“, a comandat SD (Sicherheitsdienst, Serviciul de Securitate al Reichului), fiind unul dintre cei mai fanatici naziști. Numit șef al siguranței statului în Protectoratul Boemia și Moravia, unde s-a ilustrat printr-o ferocitate deosebită, a fost executat în 1942 de un comando de patrioți chei veniți din Anglia. Drept represalii, SS-ul a ras de pe față pământului satul Lidice, cu populație cu tot. Hermann Göring, fost as al aviației germane în Primul Război Mondial, devenit comandantul aviației celui de-al Treilea Reich, a fost unul din aprigii susținători ai lui Hitler. S-a sinucis în timpul procesului de la Nürnberg (n. tr.).

Trăiască Germania, trăiască Adolf Hitler!, după care se prăbuși pe nisip.

Între timp, următorul ofițer SA își aștepta rândul. Abatorul a funcționat toată ziua, aproape, întreaga noapte:

— Executați-i imediat ce-au fost identificați! a răcnit Eicke atunci când i s-a comunicat că unul din foștii săi camarazi ar dori să-l vadă.

Această demență ucigașă a bântuit cu turbare în Germania preț de aproape o săptămână și masacrele din 30 iunie au slujit substanțial la ascensiunea lui Himmler, a lui Heydrich și a lui Eicke – Himmler, un funcționaras anonim, înfumurat ca un păun; Heydrich, ofițer degradat, și Theodor Eicke, cărciumar alsacian.

Cincisprezece zile mai târziu, ostașii care formaseră plutoanele de execuție și ofițerii care-i comandaseră – cu excepția a patru dintre ei – au fost izgoniți din rândurile SS-ului. În total, 6 000 de oameni. Înainte de sfârșitul anului, 3 500 au fost executați, la rândul lor, sub cele mai felurite pretexte; a fost o idee a lui Eicke care l-a amuzat teribil pe Göring. Supraviețuitorii au rămas să putrezească în lagărul de la Börgermoor. Goebbels, ministrul Propagandei, a anunțat însă că au pierit cu toții luptând împotriva rebeliunii SA, iar Rudolf Hess, mâna dreaptă a Führerului, i-a celebrat ca pe niște martiri.

— Iată, așa se scrie istoria, i-a spus, înveselit, Eicke lui Göring, ciocnind cu el un pahar la cartierul general al acestuia din urmă din Leipzigerplatz.

Planul acestui masacu a fost elaborat, încă de pe 24 iunie, cu participarea generalului de armată Walter von Reichenau, de la comandamentul superior al Wehrmachtului. Göring și Heydrich insistaseră ca și armata să fie implicată, iar generalii se raliaseră SS-ului. Cât despre Hitler, care le știa pe toate, în acea zi a plecat la Essen ca să

participe la un mariaj în familia Gauleiterului¹ Terboven. Ceasul începerii masacrului a sunat în toial petrecerii.

În fața noastră se ghiceau contururile Stalingradului. Am ieșit din tanc ca să ne zgâim la spectacol, dar n-am văzut decât un uriaș nor de fum care acoperea orașul. Se pare că ardea încă de la începutul lui august, de la primele bombe ale avioanelor germane.

Singurul lucru pe care-l puteam realmente distinge era Volga, panglică argintie în care se reflecta soarele tomatic. Aveam în urma noastră un marș istovitor și multe, foarte multe înceștări sângeroase.

De patru luni ne petreceam viața în tanc. Aici mâncam, aici dormeam. Singurele noastre opriri erau pentru plinul de carburant și de muniții, și astea numai când camioanele trenului regimentar ajungea până la noi. Nervii stăteau să plesnească, nu mai puteam, ne certam și săream la bătaie pentru nimica toată; Micuțul a vrut să-i crape capul lui Heide pentru o bucată de pâine amărată și, cum gașca noastră i-a dat dreptate Micuțului, Heide a fost nevoit să parcurgă o sută de kilometri agățat de ușița din spate a tancului. Ne-am îndurat de el și l-am băgat înăuntru abia după ce, asfixiat de gazele de eșapament, s-a prăbușit leșinat.

Întreaga zi, tancul a înaintat în direcția Volgăi. Pe la asfințit, observăm un alt car de asalt, imobil, la o lizieră. Comandantul lui fumează instalat pe blindaj și totul e atât de miraculos de calm, încât te-ai crede la manevre.

— În sfârșit! suspină ușurat Bătrânul. Uite și compania. Îmi era teamă să nu mă fi rătăcit, hărțile astea rusești sunt complet aiurea.

În culmea fericii, Porta oprește la câțiva metri de celălalt tanc, iar noi deschidem chepengurile ca să tragem adânc în piept aerul proaspăt al toamnei, ștergându-ne fețele năclăite de sudoare și de praf.

— Cum merge? strigă Bătrânul. Am fost cât pe-acți să nu dăm de voi! Unde-i comandantul companiei?

¹ Echivalentul prefectului (n. tr.).

Dar, chiar în clipa în care Bătrânul se pregătește să sară jos, comandantul celui alt tanc plonjează fulgerător în interiorul turelei, trăgând chepengul după el.

— E Ivan! urlă Bătrânul. La posturi!

Sovieticul nu mai apucă să îndrepte spre noi țeava tunului; un proiectil brizant tip S îi străpunge turela care explodează într-o vălvătaie de flăcări. O ștergem, descriem un larg arc de cerc, dar hop! la câțiva metri de noi, nouă tancuri T-34 țin sub bătaia tunurilor drumul pe care tocmai ne aflăm... Prea târziu ca să băgăm în marșarier! Din fericire, rușii nu ne-au observat încă și se bucură, la rândul-le, de pacea înserării.

Porta a frânat instinctiv, zărind prin periscop cei nouă monștri de oțel, dar Bătrânul a rămas calm. Și-a scos capul din turelă și, văzută de departe, casca lui de piele seamănă întru totul cu cele purtate de tanchiștii ruși.

— Înainte, cu toată viteza! comandă el prin microfon. Singura salvare e să-i depășim!

Porta schimbă vitezele, Panzerul nostru zvăcnește. Noroc cu înserarea, altminteri, nu scăpăm! Nebănuind nimic, sovieticii ne fac semne prietenești la care Bătrânul răspunde cu voioșie. Izbutim să trecem și, un ceas mai târziu, vedem căsuțe apărând pe marginea drumului. O gară cu o locomotivă învăluită în aburi, trăgând după ea vagoane de marfă, o puzderie de blindate și soldățeime, dar întunericul ne protejează și nimeni nu ne spune nimic. Am nimerit într-o concentrare de trupe inamice în plină activitate. Un agent de circulație zbiară la noi ca să facem loc mașinii blindate a unui ștab.

— *Davai!* urlă el, agitând fanionul.

O bucată de drum înaintăm în spatele unor gigantice care de asalt tip IS. Mai încolo, la o răspântie înțesată de tunuri antice, suntem dirijați către Stalingrad și trecem prin fața unei coloane de T-34, oprite la marginea drumului. În interiorul lor, protejate de blindaj, echipajele dorm liniștite.

Bătrânul ne ordonă să deschidem toate chepengurile ca să nu trezim bănuiele; niciun echipaj nu ar circula în spatele frontului cu ele închise. Un batalion de infanterie ocupă tot drumul și pifanii ne înjură copios când îi obligăm să sară în șanțuri ca

să ne facă loc. O luăm la dreapta, cotim la stânga, ocolim o pădure și, în sfârșit, ajungem la liniile noastre.

Trei zile mai târziu suntem pe țărmul Volgăi, la 25 de kilometri nord de Stalingrad; toată omenirea se rostogolește pe faleză în jos ca să-și umple bidoanele cu apă proaspătă, dar, mai ales, fiecare vrea să fie primul care să bea din Volga! Un fluviu lat de 5 kilometri pe care tocmai îl coboară un remorcher trăgând după sine un șir de șleपुरi. Imediat o baterie de 75 mm intră în acțiune. Gheizere de apă prind să țâșnească, bietul remorcher încearcă să se strecoare printre trombe, dar toate eforturile se dovedesc în van. Un obuz la provă, unul la pupă, două chiar la mijloc, remorcherul se frânge și se scufundă. Acum e rândul șleपुरilor care se leagă duse de curent. După zece minute, pe luciul apei nu se mai vede nimic.

Stalingradul e în flăcări. Duhoarea incendiilor ajunge până la noi, înăbușitoare, grețoasă. Văzduhul e numai funingine și scrum; miasma asta oribilă se lipește de piele, de uniforme, de tot... e o putoare care ne va însoți luni întregi, chiar și după încheierea bătăliei.

Am văzut arzând destule orașe, dar o duhoare ca asta n-am mai întâlnit; niciunul din cei care au luptat la Stalingrad nu va uita vreodată mirosul acestui oraș agonizând, miros care, paradoxal, respinge și atrăgea totodată.

Compania s-a îngropat la pământ în fața colinei Mamaiev în ale cărei grote și subterane se adăpostise un întreg stat-major sovietic și diverse subunități. Noaptea, aruncătoarele noastre grele improșcau colina și, dacă se întâmpla ca tirul să fie nițel mai scurt, suflul acestor mine infernale aproape că ne arunca afară din tranșee. Trebuie să fi fost ceva cumplit să nimeresti sub un asemenea bombardament. Au atacat și blindatele, dar fără succes. Atunci au fost redate, până la abrutizare, bombardamentele, după care Divizia a 14-a Panzer a izbutit să forțeze căile de acces către subterane; curățarea lor de inamic a fost făcută cu aruncătoare de flăcări și cu armă albă. O inimaginabilă baie de sânge! Un comisar cu gradul de maior e lichidat pe loc de echipa însărcinată cu escortarea prizonierilor; la fel se procedează și cu comsomoliștii. Nici